JAARVERSLAG 2007
PROEFDIERBELEID RIVM

In het jaar 2007 hebben de volgende activiteiten en gebeurtenissen plaatsgevonden.

Adviesgroep Proefdierbeleid
De Adviesgroep Proefdierbeleid, samengesteld uit vertegenwoordigers van gebruikers van proefdieren uit diverse sectoren van het RIVM, en die tot taak heeft de verantwoordelijke directeur op dit terrein te adviseren, is in 2007 drie maal bijeen geweest. De belangrijkste agendapunten waren:

- Toekomst van proefdieronderzoek RIVM. Geconstateerd wordt dat op het RIVM geleidelijk een vermindering van proefdiergebruik te zien valt; dit wordt niet zozeer veroorzaakt door het beschikbaar komen van alternatieven voor proefdiergebruik, als wel door verandering van taken, opdrachten, beperking beschikbare financiële middelen, strategische keuzen en terughoudendheid met betrekking tot het uitvoeren van proefdieronderzoek.

- Als gevolg van bovenstaande staat de op het RIVM aanwezige kennis en expertise betreffende proefdierkunde onder druk, mede door personele uitstroom en verminderde instroom. Op enkele gebieden (bv. proefdiergezondheidsbewaking en proefdierpathologie) is het RIVM een voortrekker binnen Nederland. Door een verkennend marktonderzoek is inzicht verkregen in de mogelijkheid van het aantrekken van werk voor derden passend binnen de randvoorwaarden van het instituut. De mogelijkheden hiervan blijken echter beperkt.

Proefdiergebruik
Het proefdiergebruik is in 2007 verder gedaald, totaal van 6727 in 2006 naar 3676, verdeeld over 59 experimenten. Uitgesplitst naar diersoort betreft dit 640 transgene muizen, 2519 “wildtype” muizen, 497 ratten en 20 cavia’s. Dit betrof onderzoek naar vaccins / infectieziekten (10 experimenten), wettelijke taken (zoals geneesmiddelenonderzoek; 7 experimenten), wetenschappelijke vragen (zoals verouderingsonderzoek, fijn stof, verontreiniging, allergie; 37 experimenten) en onderzoek ten behoeve van proefdierkwaliteit en welzijn (5 experimenten). Een groot deel van de experimenten uit de categorie “wetenschappelijke vragen”betrof het ontwikkelen van alternatieven voor dierproeven (“3 V’s”) zoals toepassing transgene dieren, *in vitro* modellen, toxicogenomics etc.

Wetenschappelijke toetsing
Volgens het Dierproevenbesluit (WoD) van 31-05-1985 dient de Dierexperimentencommissie (DEC) zich ervan te vergewissen dat bij de aanvraag van een experiment een wetenschappelijke toetsing hiervan heeft plaatsgevonden.
Om deze toetsing binnen het instituut te harmoniseren is een Interne Commissie Wetenschappelijke Toetsing Proefdieronderzoek RIVM ingesteld. De toetsing van individuele experimentaanvragen is per 1 september 2007 van start gegaan nadat de betrokkenen (artikel 9-functionarissen, labhoofden en sectordirecteuren), direct en via het intranet van het RIVM (INsite) waren geïnformeerd over de procedure. Deze commissie heeft voorafgaand aan de ethische toets, in 2007 een zeventiental projecten beoordeeld en een elftal proefaanvragen. Bij een aantal hiervan is overleg gepleegd met c.q. een toelichting gevraagd aan de aanvrager. De wetenschappelijke toetsing droeg bij aan nadere aanscherping van sommige plannen en leidde tot kwaliteitsverhoging.

Alternatieven voor Dierproeven
Een inventarisatie is uitgevoerd van de op het instituut lopende projecten gericht op het ontwikkelen van alternatieven voor dierproeven. Het betrof 3 intern gefinancierde (SOR) projecten, 2 projecten gefinancierd door VWS en 1 door de VWA. Daarnaast loopt er een achttal kleinere extern gefinancierde (AIO) projecten. Een belangrijk element in veel van deze projecten wordt gevormd door toepassing van nieuwe technologieën zoals genetische modificatie, stamceltechnieken en (toxico)genomics, dit vooral in het kader van toxicologisch onderzoek. De alternatieve methoden beogen, o.a. middels gerichte prescreening *in vitro,* meer kennis vooraf te genereren zodat gerichter en minder of zelfs geen proefdieren naderhand gebruikt hoeven worden voor (wettelijk vereiste) veiligheidstesten.
Op Wereldproefdierdag 2007 (24 april) heeft prof. dr. A. Piersma uit handen van de Dierenbescherming de publieksprijs ontvangen voor zijn presentatie over alternatieven.

Communicatie
Website
De RIV- website betreffende proefdierbeleid (www.rivm.nl/over-rivm/onderzoek/proefdieren) is bijgewerkt met het jaarverslag 2006. Daarnaast is voor intern gebruik op INsite een pagina geplaatst met daarop het beleid, de gang van zaken rond het proefdierbeleid, de wetenschappelijke toetsing en samenstelling van de betreffende commissies..

Themadagen VWS
In het kader van de evaluatie van de Wet op de dierproeven en het lopende Europese traject van herziening van de dierproevenrichtlijn heeft het Ministerie van VWS (directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie) een reeks themadagen georganiseerd met vertegenwoordigers uit het werkveld en belanghebbende organisaties, waaronder het RIVM. In 2007 heeft een afsluitende vergadering plaats gevonden. Een en ander heeft geleid tot aanbevelingen voor herziening Wet op de dierproeven zoals: meer openheid door de instellingen, meer aandacht voor deskundigheid en samenstelling DEC, versterken positie proefdierdeskundige, en mogelijkheid van bestuursdwang. Dit is vervolgens in een ministeriele kaderbrief aan de tweede kamer aangeboden en is een aanzet gemaakt voor een uniform ‘format’ van de openbaarmaking van relevante gegevens door vergunninghouders.